הא מית. לוקח ומי יחרפנו עוד הלכך לא נתכוון לזה אלא להעמידה בידו בחיי[ו] ולא לאחר מותו מ"ד כו': דמים גזלן. לאחר שלקחה והבניס בתוכה לעולם מיד הלוקח: הא מית ליה. ולא נתכוון להעמיד ממכרו אלא בימי חיי שלא יחרפוהו: תע"ב דמית ניחא ליה. מעיקרא: דליקו בהימנותיה לחפילו לאחר מיתה: סוף סוף קבו לבניה בני גזלנא. כמלא שתף לאחר מיתה מיהא מחרפין לאחר: זבנה לורכתה. אם [א] קודם שלקח מן הבעלים חזר ומכרה לאיש אחר לבד מן הראשון אף הוא רשיים לאחד מבניו אף יכנה במתנה ואחר כך לקחה הלז ולאי חיגלי דעתיה ללאו לתוקמי קמיה לוקח לראשונה ולא ניחא ליה לליקוס בהימנותיה שהרי מכרה לבני: נפלה ליה. לגזלן בירושה שמתחילה גזלה לאחד ממוריגיו ומת הגזל. ירושה ממילא היא. והלי ליכא למימר ניחא ליה לליקו בהימנותיה דהא לא טרח לחברה דימת גלי דעתיה דניחא ליה לליקו הלכך הוי כיורש דעלמא וחוזר ומובעה ונותן מעות ללוקח: גבייה במהו. לאחר שגזלה ומכר לו ובא לו ללא גזל ואחר לו הגבה לי בחלוי קרקע שגזלתיך: לי חיים ליה תרעא אחריתי. לגזל שיכול לגבות מהו ממנה ואחר ליה בזו שגזלתי לי חפץ הא טרח לבחרה ואחרינן לתוקמי קמיה לוקח בבי: יהביה ניהליה במתנה. לגזל לגזלן: ועד חימת. יקחה מבעלים הראשונים דלמרינן דמשום דניחא ליה לליקו בהימנותיה לקחה: עד שעת העמדה בדין. עד שיטרפוה מן הלוקח ויעמידהו בדין לחבל משעמד בדין עד שעת העמדה בדין גלי לדעתיה דלא מהימן הוא ולא לקחה לחרי כן לאו לתוקמיה קמיה לוקח בבי: עד דמטת לדרכתא ליריה. עד שיחזיבוהו ב"ד לפרוע לוקח מטותיו ועמד במרדו עד שכתבו פסק דין ונקנו ללוקח על נכסיו. על גזלן שכבר"מ שימלאם יחזיק בהן וסיימו בהו ד"ה דזבנה]: יוס לאחר שעמד בדינו דלמחר: בהגוזל [בתרא] (ב"ק דף קיב:): עד דמחתכן יומא לאחרנתא. לאחר שמגיע זה קרקע מצל גזלן ובא לב"ד והן מכריזין שכל מי שרולה לקנות קרקע יבא ויקחנה כלאחרי: בעכלין (דף כח:) שוס היממין שלשים יום*: מתקיף לה רמי בר חמא. תהא מה מכר לראשון לבני כו': תהא. הא דרב: במאחיו. שאחר לו אחי סומך עליך שתהנה בידי: נמר ומקני. כשלקחה מבעלים הראשונים: מעודתי. של חיום ועופות ושל דגים: דבריו קיימין. לקמן פריך מאי שנא ריפא כו': הא נברת והא תיובתא. הרי לחם גדול וכמוהו תמוכתו דלקמני לא אחר כלום ולכאורה לא קשה לוקח כיון דהשיל שעמד לו דידיה הוי—נכסי לבני ולא אמרינן מה מכר לו לראשון לבני כל זכות שהנה לידו: לא סמכא דעתיה. לוקח דקאמר מי יימר שיקים מאבי נכסיו בחייו: שלמוה. להא תיובתא דרב: תיקה לריקה לפנים. תלה בריה כדי לתרצה להכניסה לפני בני הישיבה שלין בהן יודע לפרקה ומקושב הגמנים פורסין בגמרי: לילכא קושיא מעליא לא תעלה לגיו: הוה עובדא בפומבדיתא. שהרי דין כרב יוסף כו': משום כבוד אבי. כשהיה אבי נוסס ועריך משוח לקבורתו ומתכריכין מוזהר לכבוד אבי שלא להשהותו בבזיון:

*) [ע"ע תוס' יבמות נג: ד"ה קניה]

מאי ארצי. גזלינהו מיניך · וח"ת וכי מכרה נמי מה גזלו והלא לריך להחזיר לו מעותיו וי"ל דמ"מ יקרלתו גזלנת כל זמן שלא יפרע לו: קנין. קלח א מיי' ס"ע מכלי גזילה הל' ט סמע עטין עג עוש"ע ת"מ סי' שעד סעי' ו:

קלח ב ג מיי' שם מכלי יא עוש"ע שם סעי' כ:

קלט ד מיי' שם מכלי יב עוש"ע שם סעי' ג:

קמ ה מיי' שם הל' יג עוש"ע שם סעי' ד:

קמא ו מיי' שם הל' י עוש"ע שם סעי' ו:

קמב ז מיי' פכ"ב מכלי מכירה הלכה ה סמע עטין סב עוש"ע ת"מ סי' ריח סעי' ו:

רבינו חננאל

ס ה ו איצטריכינן לפרושה דחוינן מר ווטרא ורב אשי דאינון בתראי שקלו ושרו לפרושי פעמיה דרב הני מילי בעידנא דקנאה הגזלן מן הגזלן אבל אם נפלה לו לגזלן בירושה מן הגזלן לא אמרי' קנאה לוקח או מי שניתנה לו במתנה · והויון נמי בפרק איזהו נשך הלכה מלוה ישראל מעותיו של נכרי · תוב התם שקלי ושרו מרימר ורבינא בהא דאמר רבא התם ניתן ליכתב הכא לא ניתן ליכתב אלא הא דתניא לשבח קרקעות כיצד הרי שנזל [שדה] מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא יוצאה מתחת ידו בשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מבני חורין ואמרינן אמאי ניכא לא ניתן ליכתב · ופרכי' הכי השתא התם אי למאן דאמר ניחא ליה דלא ליקרייה גזלן אי למאן דאמר ניחא ליה דליקום בהימנותיה מפיים למרייה ומוקים ליה לשטריה הכא אבוהתי אבהת ליה מוקים ליה לשטריה ש"מ דהלכתא כוותיה דרב בהאי וסוניא דשמעתא כרב אשי דאמר ניחא ליה דליקום בהימנותיה' אלא תרתי בדאתקיף ליה רמי בר חמא פריק ליה רבא תהא בבאמינו פירוש בההוא הנאה דלא אמר ליה ולא מידי*) דסתיר ליה ואזיל ומפיים לגנזל וקני ליה מיניה גמר ומקנה ליה והיא דמחויב בה · והא דאותיב רב ששת הכא הא התני מה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך לא אמר כלום דקיימא לן אין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם · היא בתוספתא בפ"ק דגדרים ומפורש בחלמוד ארץ ישראל בבתובות פרק אע"פ מה שאירש מאבא היום מכור לך בלוה להכריבי אביו מפני שהיה נוסס וזה פי' משום כבוד אביו · מה שתעלה מצודתי היום מכור לך דבריו קיימים משום כדי חייו, קשיא ליה לרב דאמר מה מכר ראשון לשני לשני כל זכות שהנה לידו · ופרכי אביי ורבא הכי הא מתניתא

*) נלפי"ז ל"ל ומסיק עלים לתוך ומפיים כו'.

*) ולכן צ"ל לאחר מות לוקח ליגזלן מעיקר ט"ר ד"ה בני הגזלנא

הגהות הגר"א

(א) רש"י ד"ה זבנה לוכתה עיי"ש ובתוס' קדושין כו: ובמ"ש ב"ק ג: ובמ"ש ס"ס ע"ב ס"ק ג:

*) נלפי"ז ל"ל ומסיק עלים לתוך ליגזלן מעיקר ט"ר ד"ה בני הגזלנא

[דומה לדהכא פליגי ג"כ ר' אחת וכניסת גמ' ועי"ש]

*) ל"ל ניחא ליה לליקו

[תוספ' לגדרים פ"ו ועי' תוס' כתובות נא: ד"ה דזבנה]

[ע"ע תוס' ד"ה שום]

גליון הש"ס

גמ' לוקח קמי קנעי · עיין כ"ש פ"ו מהלכות גזילה ואבידה הלכה ג

[א] רשב"ם ד"ה זבנה לוכתה ובתוס' קדושין כו: ובמ"ש ב"ק ג: ובמ"ש ס"ס ע"ב ס"ק ג:

גזילה/אבידה

△ קנינא דאתאת מיניה לגזלן דקניה ליה כדי לפטור עלמא מדי הלוקח

מצוה

□ קנייות על הא דאמר רב (דף קיז:) מי שמכר בן לאחיו אין יכול לחזור

מצוה

△ 3-1 ל' לשונות על חיובה לקניות כ"ש

דתנא [בתוספתא] בסוף מסכת נדרים ליכא למימר דסמכא דעתיה דהא כי הדר ביה לא מצי קרי ליה גוזלנא לפיכך לא אמר טרח ומיחיי ומוקים לה ביורשה מצו קרו ליה גזלנא סמך דעתיה דאויל ומפיק לה ביורשה כי היכי דלא ליקרייה גזלנא · ואפשר' מה שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר ר' יוחנן סיפא דקתני מה שאירש מאבא היום מכור לך דבריו קיימים משום כבוד אביו אמרי מכר ראשון לשני כל זכות שהנה לידו · ופרכי' מאי שנא מעותיו ומאי שנא ארצי קמיה כי היכי דליקום בהימנותיה · ומשמע דסכי הלכתא מדלא נקט ליסנא דלא נקרייה גזלן ועוד הלכה כרב לגבי דהוה בסרלה וגדול בחכמה ובמנין: **האי** שטרא חספא בעלמא הוא · וח"ת ולימא דקני במה שהחזיק בה לאחר שקנאה גזלן וי"ל דמשמע ליה משנה שקנאה הגזלן היא של לוקח אע"פ שלא עשה בו שום מעשה וח"ת מעותיו שהיו תחלה מלוה נעשו עתה מכר וי"ל בתחלת דלא קנו בכספא ח"ת במלוה היו יכול לקנות דתמרינן פ"ק דקדושין (דף ו:) המקדש במלוה היה מקודשת ובמכר לא קנה והא דאמר בהאיש מקדש(שם דף מז:)ושון שבמכר קנה היינו במלוה שיש לו על לחבירו דלא בחשה בעניו זה מקודשת לכ"ע מי לאו דחשה לה שמכת דעתה וילמה שיחזור ויממול לבל מלוה שחשה מייבת לו אם מוחל לה ומקדשה בה היינו מקודשת דלא נתן לה כלום דמקני ליה כי היה ברשותו וכן במכר דלא קנה לע"ג דבשמקדשה בהלאת מחילת מלוה היו מקודשת דלא גרע מחרווח לה ומחל ותדבר עליך לשלמון דמקודשת וכן במכר אם מכר בהלאת מחילת מלוה קונה כמו בהחליף דמי שור בפרה מ"מ לא משמע ליה שהיה מקנה לו בהלאת מחילת מלוה משום דמשמע מיד שלקחה הגזלן קנה לוקח לחשון:

בההיא הגלה דקא סמיך כו' · והויא כלילו ח"ל שלה זו תהא קנויה לך לכשתקנה: **מה** שאירש מאבא מכור לך לא אמר כלום · וח"ת לימלו דרב דלחזור כר"מ וברייתא כרבנן וי"ל דלדידן קבריך לדיות לן כרב כדלימא פרק חזקת כסך (נקמן דף עב:) דמייתי גמרא טעמא דלא ליקריה גזלן וימא ליה לליקו בהימנותיה וסבירא לן כרבנן דאין לחדם מקנה דבר שלא בא לעולם דשמואל פסיק כרבי יוחנן הסנדלר פרק חע"פ (תוספות דף עו· ד"ה) ורב נחמן סבר בפירות דקל לקל מקבאו לעולם יכול לחזור בו ורב הלי פסק לחין הלכה כרב בהא מקום דס"ל לחין לחדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכו' ולא נהירלו מכח דלחזרו כסך (נקמן דף עב:):

קנויה לך מעכשיו · תימה מה לריך מעכשיו כיון לחדם מקנה דבר שלא בא לעולם דאי לעניין חזרה הא כל זמן שלא בא לעולם יכול לחזור חע"ג דאמר מעכשיו וי"ל דל"מ אם נקרע המטר או שחבד קודס שלקחה זה דקני כיון דאמר מעכשיו:

סדה

(ג"ל [ב"ב ל:]) (*) דעתיה ומאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר רבי יוחנן סיפא: "מה שאירש מאבא היום" משום כבוד אביו שנא "מה שתעלה מצודתי היום" משום